

Sygn. akt I CSK 863/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)
SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)
SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko Miastu W.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 września 2015 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 maja 2014 r.

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz strony
pozwanej kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o zobowiązanie strony pozwanej do złożenia oświadczenia woli, że ustanawia na rzecz powoda wieczyste użytkowanie gruntu oraz przenosi nieodpłatnie na jego rzecz własność położonego na tym gruncie budynku.

Ustalił, że wcześniejsza sprawa, oznaczona sygn. akt .../06, o ustanowienie na podstawie art. 207 ust. 1 u.g.n. prawa wieczystego użytkowania gruntu zakończyła się w styczniu 2009 r. oddaleniem powództwa.

Uznał Sąd Okręgowy, że roszczenie dochodzone obecnie na podstawie art. 208 ust. 1 u.g.n. uległo 10-letniemu przedawnieniu na podstawie art. 118 k.c., a wcześniejsze wystąpienie z powództwem na podstawie art. 207 ust. 1 u.g.n. nie spowodowało przerwania biegu terminu przedawnienia obecnie dochodzonego roszczenia wobec innych okoliczności faktycznych prawnie relewantnych w przypadku każdego z roszczeń opartych na innej podstawie. Niezależnie od przedawnienia roszczenia Sąd I instancji uznał, że oddalenie powództwa uzasadniało brak spełnienia przesłanek wymaganych w art. 208 ust. 1 u.g.n.

Apelację powoda oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 16 maja 2014 r., stwierdzając, że skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia wystarcza dla oddalenia powództwa, bez potrzeby zbędnego wówczas ustalania wystąpienia przesłanek materialnoprawnych.

Sąd drugiej instancji potwierdził ocenę Sądu Okręgowego, że roszczenie powoda dochodzone w niniejszej sprawie uległo przedawnieniu, ponieważ - wbrew zarzutom skarżącego - nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia (w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c.) na skutek wytoczenia wcześniejszego powództwa opartego na art. 207 u.g.n., a więc innej podstawie prawnej. W ocenie Sądu odwoławczego, czynność przerywa bieg terminu przedawnienia tylko w odniesieniu do roszczenia, którego dotyczy, nie zaś w stosunku do pozostałych roszczeń wynikających z danego stosunku prawnego, a wybierając podstawę prawną roszczenia powód określa granice istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności faktycznych, a także określa granice obrony pozwanego.

Ponadto Sąd Apelacyjny zaaprobował stanowisko Sądu I instancji, o braku podstaw do zastosowania art. 5 k.c., dzieląc jego ocenę, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia nie stanowiło nadużycia prawa podmiotowego. Sąd odwoławczy uznał, że skoro powód był bezspornie w 2006 r. w posiadaniu pozwolenia na budowę, to mógł wtedy zgłosić roszczenie oparte na podstawie art. 208 u.g.n., a więc jeszcze przed upływem terminu przedawnienia, czego nie uczynił, a zaczął dochodzić tego roszczenia dopiero w styczniu 2012 r., po przegraniu w styczniu 2009 r. procesu w sprawie sygn. akt .../06. Takie zaniechanie uprawnionego nie jest wykonywaniem prawa i nie korzysta z ochrony, a skorzystanie przez dłużnika z zarzutu przedawnienia co do zasady nie stanowi nadużycia prawa.

Wyrok Sądu Apelacyjnego powód zaskarżył w całości, opierając skargę kasacyjną na obu podstawach kasacyjnych.

W ramach pierwszej z podstaw zarzucił:

- niezastosowanie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. pomimo istnienia podstaw do przerwania biegu przedawnienia dochodzonego obecnie roszczenia wytoczeniem powództwa w sprawie .../06 wskutek tożsamości podmiotowej i przedmiotowej obu postępowań;
- zastosowanie art. 118 k.c. w zw. z art. 117 k.c. pomimo braku ku temu podstaw wobec przerwy biegu przedawnienia w okresie 2006-2009;
- niezastosowanie art. 208 ust. 1 u.g.n. pomimo braku podstaw do uznania, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu;
- niezastosowanie art. 5 k.c. do oceny zarzutu przedawnienia, pomimo nienadmiernemu uchybieniu terminowi, usprawiedliwionego nadzwyczajnymi okolicznościami wynikającymi z niejasności roszczeń z art. 207 i 208 u.g.n., przełamanych orzeczeniami SN i TK.

Zarzuty mieszczące się w ramach drugiej podstawy kasacyjnej obejmują naruszenie art. 227 i 217 k.p.c. w zw. z art. 380 i art. 391 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie dowodów z opinii biegłych, a także naruszenie art. 224 k.p.c.

w zw. z art. 391 k.p.c. poprzez zamknięcie rozprawy apelacyjnej pomimo niewyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności dla prawidłowego rozstrzygnięcia.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, akcentując argumenty mające sprzeciwiać się zasadności zarzutu niezastosowania art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Nieuzasadnione okazały się zarzuty naruszenia przepisów procesowych, ponieważ skarżący uzasadnia ich naruszenie z przyjętym z góry założeniem, że zarzuty naruszenia prawa materialnego są usprawiedliwione (s. 29), bez nawet próby wykazania, że zarzucane naruszenie przepisów procesowych mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Tymczasem zarzuty naruszenia art. 227 oraz 217 k.p.c., uzasadnione pominięciem dowodu z opinii biegłego ds. szacowania nieruchomości oraz biegłego geodety, nie mogły mieć istotnego wpływu na wynik sprawy, której istotą jest ocena istnienia po stronie pozwanej obowiązku złożenia oznaczonego oświadczenia woli, dla której dokonania wartość nieruchomości jest okolicznością indyferentną.

Z kolei zarzut skarżącego naruszenia art. 224 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. nie zawiera nawet uzasadnienia co do tego, których to konkretnie okoliczności istotnych, w ocenie skarżącego, dla rozstrzygnięcia sprawy nie wyjaśnił Sąd odwoławczy (s. 2 i s. 29 skargi).

W tym stanie rzeczy oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego należało dokonać z uwzględnieniem stanu faktycznego sprawy przyjętego za podstawę orzekania przez Sąd drugiej instancji.

Kwestią zasadniczą jest ocena zarzutu naruszenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez jego niezastosowanie, ponieważ wynik tej oceny ma bezpośredni wpływ na ocenę zasadności pozostałych zarzutów zgłoszonych w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej. Brak bowiem przerwy biegu przedawnienia, prowadzący w konsekwencji do przedawnienia roszczenia uzasadniającego już z tej przyczyny oddalenie powództwa, zwalnia z obowiązku badania wystąpienia

prawnomaterialnych przesłanek wymaganych dla jego uwzględnienia, co trafnie przyjął Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że wytoczenie przez niego w 2006 r. na podstawie art. 207 u.g.n. sprawy oznaczonej sygn. akt .../06, zakończonej w styczniu 2009 r. oddaleniem przeciwko temu samemu pozwanemu powództwa, spowodowało przerwanie biegu przedawnienia dochodzonego obecnie roszczenia, w którym jako podstawę materialnoprawną obowiązku oddania nieruchomości w użytkowanie wieczyste wskazano art. 208 ust. 1 u.g.n.

Trafnie uznał Sąd odwoławczy, że określona w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. czynność przerywa bieg terminu przedawnienia tylko w odniesieniu do tego samego roszczenia, którego ona dotyczy, a nie w stosunku do pozostałych roszczeń wynikających z danego stosunku prawnego. Tożsamość roszczenia oznacza natomiast jego tożsamość podmiotową oraz tożsamość przedmiotową.

Nie ma więc racji skarżący, że obecnie dochodzone w niniejszej sprawie roszczenie, oparte na założeniu istnienia obowiązku określonego zachowania się strony pozwanej wynikającego z art. 208 ust. 1 u.g.n., jest tożsamym przedmiotowo roszczeniem z roszczeniem dochodzonym w latach 2006-2009 w sprawie .../06 w oparciu o obowiązek strony pozwanej wyprowadzony wówczas z art. 207 ust. 1 u.g.n. W każdym z tych przepisów, tj. w art. 207 ust. 1 i w art. 208 ust. 1 u.g.n., inna jest podstawa faktyczna istotna dla oceny spełnienia materialnoprawnych przesłanek pozwalających na zastosowanie jednego ze wskazanych przepisów.

Zastosowanie art. 207 ust. 1 u.g.n. wymaga istnienia statusu posiadacza nieruchomości, który to status wprost nie jest wymagany od osób fizycznych o których stanowi art. 208 ust. 1 u.g.n. Pierwszy z wymienionych artykułów pozwala żądać osobom, które były posiadaczami nieruchomości, zawarcia określonej umowy, której przedmiotem ma być przeniesienie określonych tym przepisem praw odpowiednio do gruntu i do budynków, natomiast art. 208 ust. 1 odnosi się tylko do niezabudowanych nieruchomości, oddawanych w trybie bezprzetargowym osobom fizycznym, które w określonym terminie uzyskały określone przepisem ostateczne decyzje, których uzyskania nie wymaga z kolei art. 207 ust. 1 u.g.n.

Wreszcie, dochodzenie roszczenia o oddanie nieruchomości na podstawie art. 208 ust. 1 u.g.n. wymagało uprzedniego złożenia wniosku w określonym ustawą terminie, w przeciwieństwie do art. 207 ust. 1, który nie zawiera takiego temporalnego ograniczenia żądania oddania nieruchomości w drodze umowy o określonym tym przepisem jej przedmiocie.

W tej sytuacji nie okazał się trafny zarzut skarżącego naruszenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez jego niezastosowanie, ponieważ przerwanie biegu przedawnienia obecnie dochodzonego roszczenia nie nastąpiło wskutek wszczęcia w 2006 r. postępowania, w którym inna była materialnoprawna podstawa określenia źródła obowiązku strony pozwanej, co skutkowało odmiennymi okolicznościami faktycznymi prawnie relewantnymi w odniesieniu do roszczeń opartych na odrębnych podstawach prawnych.

Konsekwencją nieuwzględnienia zarzutu niezastosowania art. 123 § 1 pkt 1 k.c., a więc uznania za zasadne przez Sąd odwoławczy, że brak przerwy biegu przedawnienia dochodzonego obecnie roszczenia spowodował jego przedawnienie, jest bezzasadność zarzutu wadliwego zastosowania art. 118 k.c. w zw. z art. 117 k.c. W orzecznictwie jednoznacznie przesądzono, że roszczenie dochodzone na podstawie art. 208 ust. 1 u.g.n. ma charakter roszczenia majątkowego, które ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 118 k.c. (wyrok SN z dnia 28 listopada 2014 r., I CSK 657/13, niepubl.). Wobec braku podstaw do przyjęcia wystąpienia przerwy biegu przedawnienia, istniała zatem podstawa do zastosowania art. 118 k.c. i w konsekwencji uznania roszczenia majątkowego powoda za przedawnione z upływem 10 letniego terminu.

Z kolei przedawnienie dochodzonego roszczenia zwalniało Sądy z obowiązku badania jego zasadności, co przesądza o bezzasadności zarzutu niezastosowania art. 208 ust. 1 u.g.n.

Nie okazał się również trafny zarzut niezastosowania art. 5 k.c. w odniesieniu do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia. Nie ma racji skarżący twierdząc, że uchybienie terminowi dochodzenia roszczenia nie było nadmierne, a nadto było usprawiedliwione nadzwyczajnymi okolicznościami w postaci niejasności stanu prawnego co do treści roszczeń z art.

207 i art. 208 ust. 1 u.g.n. Sam skarżący wskazuje w skardze kasacyjnej, że omawiane niejasności zostały wyjaśnione i przełamane najpierw uchwałą SN z dnia 27 marca 2003 r. (OSNC 2003, nr 12, poz. 157), dostępną w zbiorze urzędowym orzeczeń Sądu Najwyższego najpóźniej na przełomie 2003 r. i 2004 r., a także wyrokiem TK z 18 kwietnia 2006 r. Skoro więc pozew w niniejszej sprawie wpłynął dopiero 9 stycznia 2012 r., a więc po ponad 8 latach od wspomnianej uchwały SN i po ponad 5 latach od wskazanego wyroku TK, to trudno uznać trafność stanowiska skarżącego, że tak znaczne uchybienie terminowi dochodzenia roszczenia było usprawiedliwione niejasnością stanu prawnego i że nie było ono nadmierne.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U. 2013, poz. 490).